

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 31. oktober 2014
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2014-731-0037
Dok.: 1307314

KOMMENTERET OVERSIGT

over

Høringssvar vedrørende Straffelovrådets betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv.

I. Høringen

Straffelovrådets betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv. har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Faggruppen af Socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Foreningen af Socialchefer, Fængselsforbundet, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Inspektørforeningen i Kriminalforsorgen, Institut for Menneskerettigheder, KL, Landsforeningen KRIM, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Justitsministeriets bemærkninger til høringssvarene er angivet i kursiv.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

II. Høringssvarene

1. Generelt

Østre Landsret, Vestre Landsret, Domstolsstyrelsen og Dommerfuldmægtigforeningen har ikke bemærkninger til Straffelovrådets forslag.

Advokatrådet anfører, at Straffelovrådets betænkning udgør et meget grundigt og gennearbejdet grundlag for de videre politiske overvejelser på området. Om Straffelovrådets forslag skal følges eller ej, er en politisk vurdering, som Advokatrådet af principielle grunde afstår fra at foretage.

2. Anvendelsesområdet for samfundstjeneste

Rigspolitiet tilslutter sig Straffelovrådets forslag om ændring af reglerne vedrørende samfundstjeneste.

Rigsadvokaten bemærker, at en gennemførelse af forslagene i betænkningen bl.a. vil indebære, at der skal indhentes personundersøgelser i flere sager om vold omfattet af straffelovens § 244 end hidtil, og at dette vil kunne vanskeliggøre overholdelse af målsætningen om, at politiets og anklagemyndighedens sagsbehandlingstid i voldssager ikke bør overstige 30 dage.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater tilslutter sig Straffelovrådets forslag om, at kriminalitetens art skal tillægges mindre betydning ved den samlede vurdering af, om samfundstjeneste bør anvendes i en konkret sag.

Dansk Socialrådgiverforening kan i det væsentlige tilslutte sig Straffelovrådets forslag vedrørende samfundstjeneste. Der afsiges i dag mange især kortere domme, herunder til førstegangsdomte, hvor man efter foreningens vurdering uden at mindske det forebyggende element i straffen vil kunne afsige en dom om samfundstjeneste i stedet for en ubetinget dom. Det ville være befordrende for ordningen, hvis alle førstegangsdomte med dom op til to år som udgangspunkt blev vurderet med henblik på at blive idømt en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i stedet for en ubetinget dom, medmindre kriminaliteten taler kraftigt imod.

Det Kriminalpræventive Råd anfører, at rådet arbejder for en ”smart on crime” tilgang til kriminalitet på alle niveauer og derfor støtter Straffelovrådets forslag om, at kriminalitetens art skal tillægges mindre betydning ved den samlede vurdering af, om samfundstjeneste bør anvendes i en

konkret sag, selv om Det Kriminalpræventive Råd gerne havde set, at domstolene blev stillet endnu friere i deres vurdering af, hvornår samfundstjeneste bør anvendes.

Det Kriminalpræventive Råd anbefaler, at der iværksættes en stor borgerrettet kommunikationsindsats eller oplysningskampagne baseret på princippet om ”smart on crime” i forbindelse med udvidelsen af anvendelsesområdet for samfundstjeneste. For at kunne fortsætte effektiviseringen af sanktionssystemet anbefaler Det Kriminalpræventive Råd yderligere, at den fremtidige anvendelse af samfundstjeneste fortsat evalueres, og at der foretages en løbende undersøgelse af befolkningens informerede retsfølelse i forhold til anvendelsen af ”smarte” sanktioner.

Inspektørforeningen i Kriminalforsorgen kan tilslutte sig det overordnede formål så vidt muligt at øge brugen af vilkår om samfundstjeneste som alternativ til fængselsstraf. Inspektørforeningen kan endvidere tilslutte sig, at der lægges op til nogle mere standardiserede samfundstjenestetakster, og at ordningen udvides således, at der åbnes mulighed for at idømme flere førstegangskriminelle samfundstjeneste.

Kriminalforsorgsforeningen er altovervejende positiv i forhold til de foreslåede initiativer. I tilknytning hertil anbefaler foreningen, at der skal udarbejdes handleplan for personer, der idømmes samfundstjeneste, medmindre det åbenbart ikke er nødvendigt. Foreningen anbefaler endvidere, at der gennemføres kontrollerede faglige forsøg med, at kontrolbesøgsarbejde udføres af professionelle socialpædagoger. Det er foreningens vurdering, at socialpædagoger og socialpædagogiske indsatser vil kunne bidrage til at nedbringe tilbagefald til kriminalitet.

Retspolitisk Forening finder det tilfredsstillende, at Straffelovrådets forslag lægger op til fortsat anvendelse af samfundstjeneste over et bredt felt af kriminalitetsformer, idet flere evidensbaserede undersøgelser finder en positiv effekt af sanktionen forstået som, at dømte har en lavere risiko for recidiv sammenlignet med dømte, der har udstået fængselsstraf. For at opnå en (endnu) højere kriminalpræventiv virkning bør målgruppen for ordningen med samfundstjeneste imidlertid udvides, så den også kommer til at omfatte personer, der ville være idømt en ubetinget fængselsstraf på mere end 1½ år, f.eks. personer dømt for grove narkotikaforbrydelser. Samfundstjenesten kunne i den forbindelse afvikles som deltagelse i et behandlingsprogram. Foreningen har også den opfattelse, at samfundstjeneste som sanktion kan have en positiv effekt på de mest recidivtruede personer så-

som rocker- og bandemedlemmer, og ser derfor gerne, at forslaget udvides, så også denne personkreds kan idømmes samfundstjeneste f.eks. med vilkår om, at den pågældende deltager i bandeexitprogrammer/behandling.

Som nærmere beskrevet i pkt. 4.2.5 og 4.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger lægges der med lovforslaget op til, at samfundstjeneste skal kunne anvendes over et bredt felt af kriminalitetsformer, og at der dermed ikke er grundlag for fortsat at tale om, at berigelseskriminalitet udgør "kerneområdet" for anvendelsen af samfundstjeneste.

Der lægges op til, at en udvidet brug af samfundstjeneste på straffelovens område navnlig bør komme på tale ved førstegangsovertrædelser, der ikke har karakter af organiseret eller banderelateret kriminalitet. Det vil bl.a. omfatte overtrædelser af straffelovens § 244 om simpel vold. Når bortses fra røveri, voldtægt, grov vold, grove våbenlovsovertrædelser, grove narkotikaforbrydelser og vidnetrusler mv., bør kriminalitetens art som udgangspunkt ikke som sådan tillægges væsentlig betydning, men der bør fortsat udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis kriminaliteten er udøvet over for et særligt værge-løst offer.

Der lægges endvidere op til at videreføre, at samfundstjeneste ikke anvendes, hvis den idømte fængselsstraf overstiger 2 år, og kun undtagelsesvis anvendes, hvis den idømte fængselsstraf overstiger 1½ år, jf. pkt. 4.2.4 og 4.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der med lovforslaget fundet den rette balance mellem at anvende samfundstjeneste i de sager, hvor der kan forventes kriminalpræventive fordele heraf, og at straffe grov og gentagen kriminalitet tilstrækkeligt hårdt.

Efter de gældende regler i straffuldbyrdelseslovens § 95, stk. 2 og 3, og den bekendtgørelse, der er udstedt i medfør af § 95, stk. 3, skal kriminalforsorgen udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter (handleplan), medmindre den dømte ikke skønnes at have behov for bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes mulighed for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Justitsministeriet finder ikke, at den foreslåe-

de udvidede anvendelse af samfundstjeneste giver grundlag for ændring af disse regler.

Efter vedtagelsen af lov nr. 628 af 12. juni 2013 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om at sikre, at de retningslinjer for tilvejebringelse af personundersøgelser med henblik på samfundstjeneste, som er beskrevet i lovens forarbejder (pkt. 7 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 133 fremsat den 31. januar 2013), indarbejdes i anklagemyndighedens praksis vedrørende indhentelse af personundersøgelser. Disse retningslinjer blev herefter indarbejdet i pkt. 2.4.1 i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 3/2000 om personundersøgelser ved Kriminalforsorgen (revideret 16. juli 2014) og er også omtalt i Straffelovrådets betænkning side 153-154.

Efter disse retningslinjer skal der som udgangspunkt indhentes en personundersøgelse med henblik på samfundstjeneste i straffesager, hvor den pågældende på gerningstidspunktet var fyldt 18 år, og hvor anklagemyndighedens straffpåstand er fængsel i 1 år og 6 måneder eller derunder. Der skal dog bl.a. ikke indhentes personundersøgelser i sager, hvor den pågældende inden for de seneste 2 år regnet fra gerningstidspunktet er idømt ubetinget fængsel for ligeartet kriminalitet, eller ved særligt grov, herunder professionel eller organiseret kriminalitet, som indebærer, at det vil være udelukket at idømme andet end ubetinget fængsel.

Justitsministeriet vurderer, at den foreslåede udvidede anvendelse af samfundstjeneste som udgangspunkt vil ligge inden for rammerne af den praksis for indhentelse af personundersøgelser, der blev etableret i forlængelse af lovændringen i 2013. Justitsministeriet vurderer derfor også, at den foreslåede udvidede anvendelse af samfundstjeneste ikke væsentligt vil påvirke mulighederne for at opfylde målsætningen vedrørende politiets og anklagemyndighedens sagsbehandlingstid i voldssager.

Det Kriminalpræventive Råd er et uafhængigt, sagkyndigt råd, hvis formål er at forebygge kriminalitet og skabe et tryggere samfund. Rådet arbejder gennem medlemmerne, kredsradene og andre relevante lokale aktører samt ved borgervendte initiativer. Hvis Det Kriminalpræventive Råd finder det hensigtsmæssigt, vil rådet kunne iværksætte en oplysningsindsats med hensyn til princippet om "smart om crime".

Med hensyn til evaluering af anvendelsen af samfundstjeneste bemærkes, at Justitsministeriets Forskningskontor løbende gennemfører evalueringer af lovændringer og nye tiltag og også, i det omfang det findes relevant, vil

gentage evalueringer af sanktioner og tiltag, således at det også bliver muligt at undersøge langtidseffekter og eventuelle variationer i effekterne over tid.

3. Betinget dom uden straffastsættelse

Byretsdommerne i **Den Danske Dommerforenings** bestyrelse bemærker, at sanktionen betinget dom uden straffastsættelse i praksis er almindelig anvendt over for særligt unge lovovertrædere. Over for disse lovovertrædere vil en betinget dom med straffastsættelse – selv om det ikke er tilsigtet – virke som en stramning af retspraksis.

Byretterne tilslutter sig Den Danske Dommerforenings hørings svar.

Dansk Socialrådgiverforening anfører, at mange unge ikke forstår, at de har fået en betinget dom, når der ikke er en straffastsættelse på. Foreningen har derfor forståelse for forslaget om at afskaffe betinget dom uden straffastsættelse, så det er tydeligt for den dømte, hvad der er konsekvensen, hvis den dømte ikke overholder den betingede dom. Det må dog ikke føre til, at personer, der før ville få en betinget dom uden vilkår, på grund af ændringen i praksis straffes hårdere.

Som nærmere beskrevet i pkt. 2.2.3 og 2.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslås det at afskaffe muligheden for at idømme betinget dom uden straffastsættelse. Baggrunden herfor er bl.a., at den fængselsstraf, som kan blive udløst helt eller delvis, hvis domfældte ikke overholder vilkårene i en betinget dom, er et så væsentligt led i den samlede sanktion, at domfældte bør kende længden heraf. Hertil kommer, at det er den ret, der afgør skyldsspørgsmålet, som bl.a. gennem den umiddelbare beviseførelse for den dømmende ret har det bedste kendskab til såvel lovovertrædelsen som gerningsmandens forhold før og efter gerningen frem til domstidspunktet. Det er derfor også den dømmende ret, som med størst legitimitet kan fastsætte ikke alene vilkårene i den betingede dom, men også længden af den fængselsstraf, som gøres betinget.

Som anført i pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger giver de gældende regler mulighed for, at en ung gerningsmands første fængselsdom kan være en betinget dom uden straffastsættelse, mens en eventuel 2. fængselsdom (i tilfælde af, at den pågældende igen begår kriminalitet) kan være en betinget dom med straffastsættelse. Forslaget om at afskaffe muligheden for at idømme betinget dom uden straffastsættelse indebærer

dermed, at der i sådanne tilfælde i givet fald skal idømmes betinget dom med straffastsættelse i både første og anden fængselsdom. Straffelovrådet har overvejet, om en sådan ændring – som kun vedrører tilfælde, hvor domfældte efter en betinget fængselsdom begår ny kriminalitet og igen idømmes betinget fængsel – vil kunne have negative konsekvenser. Efter Straffelovrådets opfattelse er der imidlertid ikke grundlag for at antage, at de unge lovovertrædere, som spørgsmålet er relevant for, generelt har en klar opfattelse af, at der i disse tilfælde er tale om en skærpelse af sanktionen fra den første dom (uden straffastsættelse) til den anden dom (med straffastsættelse).

Det er med lovforslaget ikke tilsigtet, at afskaffelsen af muligheden for at idømme betinget dom uden straffastsættelse skal få nogen afsmittende virkning i skærpende retning ved gentagen kriminalitet efter en betinget dom, som i dag ville være uden straffastsættelse, men hvor der efter forslaget fremover vil skulle udmåles en straf i den betingede dom.

4. Arbejdssteder til samfundstjeneste

Dansk Socialrådgiverforening finder det positivt, at det foreslås, at private virksomheder kan afvikle samfundstjeneste. Det vil gøre det lettere for kriminalforsorgen at finde egnede afviklingssteder. Men man skal samtidig være opmærksom på de problemer, en inddragelse af private virksomheder vil kunne medføre, hvis det ikke administreres stramt. En dom til samfundstjeneste er en fuldbyrdelse af straf, og det har store konsekvenser, hvis fuldbyrdelsen ikke kan ske på grund af problemer med afviklingen på en privat virksomhed. Det kan blive vanskeligt at sikre, at afvikling på private virksomheder ikke vil være konkurrenceforvridende. For at sikre en velforberedt inddragelse af private virksomheder kan man overveje en forsøgsordning, hvor det dels kan afprøves, om der kan findes samfundstjenestesteder nok, dels kan indhøstes erfaringer om de private virksomheders omhu og respekt for de dømte.

Som anført i pkt. 3.2.1 og 3.2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger lægges der med lovforslaget op til, at samfundstjeneste – som en yderligere mulighed – også skal kunne udføres hos private erhvervsvirksomheder. Det påhviler i den forbindelse kriminalforsorgen at sikre sig, at samfundstjenesten kan gennemføres på forsvarlig måde på en given virksomhed, og at afviklingen af samfundstjeneste hos private erhvervsvirksomheder ikke får karakter af konkurrenceforvridende statsstøtte.

5. Behandling eller uddannelse som led i samfundstjeneste

Rigspolitiet anfører, at det af kriminalpræventive hensyn kan overvejes, om der undtagelsesvis skal være mulighed for at udvide længden af behandlings- eller uddannelsesprogrammer ud over en tredjedel af samfundstjenesten, hvis det efter en konkret og individuel vurdering findes mere hensigtsmæssigt i forhold til den enkelte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen forudsætter i relation til forslaget om, at en tredjedel af de idømte samfundstjenestetimer skal kunne anvendes til behandling eller uddannelse, at kriminalforsorgen ikke skal levere programvirksomhed, men at det vil være de eksisterende tilbud i f.eks. kommunalt regi, der skal benyttes, og at det dermed ikke vil have økonomiske konsekvenser for kriminalforsorgen.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater tilslutter sig – på linje med **Inspektørforeningen i Kriminalforsorgen** og **Retspolitisk Forening** – Straffelovrådets forslag om, at op til en tredjedel af samfundstjenesten skal kunne bestå i et særligt behandlings- eller uddannelsesprogram.

Dansk Socialrådgiverforening mener, at det kan være et godt supplement at erstatte samfundstjeneste delvis med behandlingsprogrammer. Muligheden for at beslutte det forekommer dog lidt vilkårlig, så der bør være en større ensartethed og dermed mere lige mulighed for at deltage i sådanne programmer. Inddragelsen af sådanne programmer vil være udgiftskrævende.

Som anført i pkt. 3.2.2 og 3.2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslås det at give mulighed for, at op til en tredjedel af samfundstjenesten efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse kan afvikles ved at deltage i målrettede relevante behandlings- eller uddannelsesprogrammer. Kriminalforsorgens afgørelse herom vil afhænge af de konkrete muligheder og behov, men afgørelsen skal naturligvis træffes i overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige principper om saglighed og ligebehandling.

Den foreslåede lovændring lægger rammen for, at en del af samfundstjenesten kan afvikles på denne måde. For at sikre, at udførelse af ulønnet arbejde forbliver hovedindholdet i enhver dom til samfundstjeneste, foreslås det bl.a., at behandlingsprogrammer og uddannelsesprogrammer højst kan udgøre en tredjedel af det samlede timetal. Som det fremgår af

pkt. 6 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forudsættes udgifterne hertil afholdt inden for de eksisterende økonomiske rammer.

6. Længstetiden for gennemførelse af samfundstjeneste

Dansk Socialrådgiverforening mener, at det er et problem at forkorte længstetiden til 4 måneder for de korteste domme, da det kan gøre det svært at nå at afvikle dommen. I praksis modtages dommen ca. 4-6 uger efter domsafsigelsen, og først derefter kan der tages kontakt til domfældte, oftest med 1 uges varsel til første samtale, og derefter skal kriminalforsorgen finde et egnet arbejdssted. Hvis domfældte skal nå at afvikle 30 eller 40 timers samfundstjeneste, skal der altid dispenseres fra 2/3-tiden, og det betyder, at domfældte aldrig vil kunne være fraværende på grund af sygdom, mødevirksomhed, skiftende arbejdstider, lang transport mv., hvis de skal afvikle samfundstjenesten inden for længstetiden.

Som anført i pkt. 3.2.4 og 3.2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslås det at fastsætte en vejledende omregningstabel mellem straffens længde, antallet af samfundstjenestetimer og længstetiden for udførelsen af samfundstjenesten. Der er i den forbindelse foretaget mindre justeringer i forhold til den eksisterende praksis med henblik på, at udgangspunkterne for længstetiden på en harmonisk måde kan indgå i tabellen for omregningen mellem fængselsstraffens længde og antallet af samfundstjenestetimer.

*Selv om det i nogle tilfælde efter omstændighederne vil kunne være vanskeligt at nå at afvikle 30 eller 40 timers samfundstjeneste inden for en længstetid på 4 måneder, når der også skal tages højde for ekspeditionstid mv., finder Justitsministeriet ikke grundlag for at fravige Straffelovrådets forslag herom. Tabellen er vejledende og kan derfor fraviges, hvis der på domstidspunktet foreligger særlige forhold, som gør en fravigelse velbegrundet. Efter straffuldbydelsesloven § 101, stk. 2, 2. pkt. (der efter lovforslaget videreføres uændret som § 101, stk. 3), skal samfundstjenesten afvikles løbende over den udmålte længstetid og må tidligst være afviklet, når der er forløbet to tredjedele af afviklingsperioden, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Denne regel angår således, hvornår samfundstjenesten **tidligst** skal være afviklet, ikke hvornår den **senest** skal være afviklet. Hvis en planlagt afvikling af samfundstjenesten frem mod længstetidens udløb på grund af sygdom eller andre forhindringer ikke kan ske som planlagt, vil kriminalforsorgen i medfør af straffelovens § 63, stk. 2 (som ikke foreslås ændret), administrativt kunne forlænge længstetiden inden for prøvetiden, der i disse sager efter lovforslaget normalt vil være 1*

år.

7. Skærpelse af effekten af en dom til samfundstjeneste

Direktoratet for Kriminalforsorgen bemærker i relation til forslaget om, at fuld udførelse af samfundstjeneste fremover kun skal modsvare to tredjedele af en idømt fængselsstraf på mere end 3 måneder, at dette kan øge belægget i kriminalforsorgens institutioner. Direktoratet finder det vanskeligt umiddelbart at vurdere omfanget heraf, men formodningen er dog for, at der vil være tale om en begrænset effekt.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater henstiller, at forslaget om at skærpe effekten af en dom til samfundstjeneste ikke gennemføres. Der er ikke i de foreliggende forskningsrapporter noget, der tyder på, at effekten af samfundstjeneste kan øges med yderligere straftrusler.

Det Kriminalpræventive Råd anerkender, at det i bestræbelserne på at justere sanktionssystemet er nødvendigt at tage hensyn til retsfølelsen. Sanktioner skal både i positiv og i negativ forstand have legitimitet i befolkningen, og Det Kriminalpræventive Råd støtter derfor også Straffelovrådets forslag om skærpelse af effekten af en dom til samfundstjeneste.

Inspektørforeningen i Kriminalforsorgen kan tilslutte sig, at kriminalitet i prøvetiden vil blive straffet hårdere end i dag, således at der også er noget at miste.

Som nærmere beskrevet i pkt. 5.2.1 og 5.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslås det at skærpe effekten af en dom til samfundstjeneste således, at udførelse af samfundstjeneste fremover kun skal modsvare to tredjedele af en idømt fængselsstraf på mere end 3 måneder, og at der derfor efter udførelsen af hele samfundstjenesten i givet fald fortsat vil være en reststraf på en tredjedel af fængselsstraffen, som vil kunne blive udløst i tilfælde af, at domfældte begår ny kriminalitet i den resterende prøvetid. Forslaget har sammenhæng med, at der med lovforslaget lægges op til at udvide brugen af samfundstjeneste, og er udtryk for, at gentagen kriminalitet efter en dom til samfundstjeneste på mere end 3 måneders fængsel til gengæld vil blive mødt med en hårdere sanktion end i dag.

Som anført i pkt. 6 i lovforslagets almindelige bemærkninger vurderes det, at lovforslaget samlet set ikke har økonomiske konsekvenser for det offentlige af betydning.

8. Ikrafttræden

Domstolsstyrelsen foreslår, at loven først træder i kraft 6 måneder efter, at lovforslaget er vedtaget, så Domstolsstyrelsen får mulighed for at forberede og gennemføre relevante tekstændringer mv.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at Straffelovrådets forslag indebærer, at sanktionen vil være strengere end hidtil, hvis domfældte helt eller delvis opfylder vilkåret om samfundstjeneste, men overtræder andre vilkår i prøvetiden, idet en reststraf herved vil kunne blive udløst. Endvidere vil prøvetiden reelt blive længere end efter de gældende regler. Det foreslås samtidig at lade lovændringerne finde anvendelse på alle domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden, også selv om det strafbare forhold er begået før lovens ikrafttræden.

Som anført i Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet kan det ud fra almindelige retssikkerhedsmæssige betragtninger give anledning til væsentlige principielle betænkeligheder at gennemføre bebyrdende love med tilbagevirkende kraft. Hertil kommer, at Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 7 indeholder et forbud mod, at der pålægges en strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået, hvilket dog ikke omfatter foranstaltninger vedrørende fuldbyrdelse af en idømt straf.

Institut for Menneskerettigheder finder begrundelsen for at gennemføre de foreslåede lovændringer med tilbagevirkende kraft uklar. Det er endvidere uklart, hvorfor lovændringerne kategoriseres som gennemførelse/fuldbyrdelse af en idømt straf snarere end selve straffen/strafudmåling.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at nødvendigheden i at lade lovændringerne træde i kraft med tilbagevirkende kraft uddybes, og at begrundelsen for at kvalificere lovændringerne som fuldbyrdelse/gennemførelse af straffen uddybes, samt at det sikres, at dette er i overensstemmelse med praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Det foreslås, at lovforslaget træder i kraft den 1. juli 2015 og finder anvendelse på domme, der afsiges efter lovens ikrafttræden. Hermed undgås, at der i en længere overgangsperiode sideløbende skal arbejdes med to parallelle regelsæt.

Lovforslaget indebærer først og fremmest en udvidet anvendelse af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget fængsel. En sådan lempelse af sanktionen kan uden vanskeligheder gennemføres med tilbagevirkende kraft.

Lovforslaget indebærer endvidere, at muligheden for at idømme betinget dom uden straffastsættelse afskaffes. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 3 vedrører forslaget det tidspunkt, hvor straffen udmåles, og er principielt uden betydning for straffens størrelse. Der er derfor ikke tale om strafskærpelse, og det er dermed heller ikke udtryk for en strafskærpelse med tilbagevirkende kraft at anvende de foreslåede regler på strafbare forhold, der er begået før lovens ikrafttræden (men endnu ikke pådømt).

Med hensyn til forslagene om, at prøvetiden for betingede fængselsstraffe på mere end 3 måneder idømt efter lovens ikrafttræden ikke påvirkes af udløbet af længstetiden for at udføre samfundstjeneste, og at idømt samfundstjeneste i sådanne domme anses at modsvare to tredjedele af den betingede fængselsstraf, er det som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 3 Justitsministeriets vurdering, at forslagene angår straffens fuldbyrdelse og derfor falder uden for anvendelsesområdet for Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 7 om forbud mod strafskærpelse med tilbagevirkende kraft. Hertil kommer, at en eventuel forøgelse af den strafmængde, som i sidste ende skal afsones, i givet fald vil skyldes vilkårsovertrædelser eller ny kriminalitet begået efter en sådan dom og dermed efter, at de nye regler er trådt i kraft.

III. Lovforslaget

Lovforslaget adskiller sig på følgende punkter fra Straffelovrådets lovudkast i betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv.:

1. I forslaget til straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3 (lovforslagets § 1, nr. 4), er det præciseret, at en afgørelse om fuldbyrdelse af en betinget fængselsstraf som følge af overtrædelse af andre vilkår end vilkåret om straffri vandel – ligesom efter gældende ret – skal træffes ved dom.

2. Der er tilføjet en ikrafttrædelsesdato, jf. lovforslagets § 3, stk. 1.